

Egy ember, két könyv

Januári számunkban már hírt adtuk arról, hogy megjelent a Tömpe Péter által szerkesztett *A Magyar Kémikusok Lapja repertóriuma (1946–2006)* és *Than Károly: Carbonidok* című munkája.

Utóbbiról Inzelt György írt a februári számban. A most következő írás a repertoriumot ismerteti.

A Magyar Kémikusok Lapja repertóriuma Kiss Tamás felelős szerkesztői előszava után Móra László 2006 májusában írott előszavával indul. Tömpe Péter bevezetője képzeletbeli időutazás az 1946 szeptemberében megjelent első számtól az '50-es éveken (híres és hírhedt 1950-es éveken) át a 2006. decemberi számig. Tömpe Péter köszönetét fejezi ki Süli Erikának a rendkívül sok bibliográfiai adat gondos dokumentálásáért és a szerkesztésben nyújtott segítségért.

A következő oldal: Korbonits Dezső professzor rajzai híres kémikusokról. A jó portrérajzok nem fényképek másolatai, hanem

a személyiségek jellemző vonásai is megjelennek a rajzokon. Ilyen rajzok „áldozatai”: Vuk Mihály, Telegdy-Kováts László, Bodor Géza, Vendl Aladár, Zemplén Géza, Törley Dezső, Oláh György, Földi Zoltán.

A szerzők szerinti címjegyzék alfabetikus rendben sorolja fel a szerzőket, másod- és társszerzőket, évfolyamot, kötetszámat, hónapot, a kezdőoldal számát és a megjelenési évet. Itt Tömpe Péter 5321 publikációt sorolt fel, ami évenként nagyjából 90 tudományos és szakkikket jelent.

A következő rész az évfolyamok (évek) szerinti címjegyzék. Ebben a részben Tömpe Péter a következő módon rendezi a publikációkat: év, cím, első szerző, évfolyam, kötetszám, kezdőoldal száma.

A könyv utolsó nagy fejezete a társszerzők névjegyzéke, a szerzőre történő hivatkozással.

Mindent egybevetve: Tömpe Péter hatalmas és értékes munkát végzett a repertorium összeállításával. Ez a repertorium a múltból és a jelenből merít, de nem csak nekünk szól. Szól a jövő kémikusainak-vegyészeinek, tudománytörténészeinek is, és alapját képezheti bizonyos jövőbeli kutatásoknak is.

A repertorium megjelenését támogatta a Magyar Tudományos Akadémia és az Egis Gyógyszergyár Zrt.

Ménes András

A milliárdos kacsa

Jelentősen bővülhet a homeopátiás szerek már így is egymilliárd eurós piaca, ha a lobbistáknak sikerül tb-támogatást kiharcolniuk. A homeopátia azonban egyelőre az egyik legmegosztóbb gyógyászati módszer.

Évente egymilliárd eurót költenek az európaiak homeopátiás szerekre. A piac jelentősen bővülhetne, ha sikeres lenne a homeopátia híveinek lobbitevékenysége. Ők azért küzdenek, hogy ezek a készítmények is helyet kaphassanak a társadalombiztosítás által támogatott gyógyszerek között. Kérdés, hogy a döntéshozókat milyen mértékben befolyásolják a tudományos tények.

A homeopátiás szerek hatásosságát ugyanis csak a termékek kisebb részénél bizonyították klinikai vizsgálatokban, ezek fantáziánévvel kerülnek forgalomba. A Magyarországon kapható több mint 3000 homeopátiás gyógyszer mindössze 3 százaléka esik ebbe a kategóriába.

A készítmények zömével – a latin nevet viselő golyócskákról vagy oldatokról van szó – nem végeztek objektív, mai elvárások szerinti tanulmányokat. Holott ezek igazolnák a készítmény ártalmatlanságát is, amelyet így jobb híján a tapasztalat és a homeopátiás szerek „hatóanyag-mentessége” garantál. Merthogy a homeopátia lényege a kiindulási anyagokból nagy hígítású, úgynevezett potenciált termékek előállítása, amelyek gyakran már egyetlen molekulát sem tartalmaznak a készítmény nevével adó nyersanyagból. A homeopáták szerint nem az anyag, hanem az anyag által átadott információ hat, erre az elméletre azonban semmilyen bizonyíték nincs. Gyakran hivatkozott példa az a termék, amely hazánkban is az influenza tüneteinek enyhítésére használatos, s amely kacsamáj- és -szívkvivonatot tartalmaz. Ha a homeopátáknak igazuk van, a világ teljes éves influenzagyógyszer-szükségletének kielégítéséhez bőven elegendő egyetlen kacsa leölése. Így nem túlzás azt állítani, hogy az az állat milliárdokat ér.

Azoknál a szereknél, amelyeknél a hatást humánvizsgálatokban is igazolták, a modern orvostudomány bizonyítási módszereivel szembeni fenntartásoknál és a klasszikus homeopátia elveivel való ragaszkodásnál erősebbek voltak a piac törvényei. A fogyasztók jelentős része úgy szeretne hozzájutni a homeopátiás készítményhez, hogy azt ne előzze meg hosszas orvosi kikérdezés, és az is bizonyos, hogy az eladást megkönnyíti, ha a dobozra rá van írva: az adott készítmény mire való. A bizonyított hatásosságú készítmények természetesen nem lehetnek egyénre szabottak, de nemcsak ebben, hanem dózisukban is eltérnek a homeopátia klasszikus elveitől. A termékek egy részének hatóanyag tartalma műszeresen könnyedén kimutatható, sőt, némelyikben a mennyiség azonos a „normál” gyógyszerekével. Ezek esetén nyilvánvaló, hogy a hatást nem (csak) „bioinformáció” váltja ki.

A homeopátiás szerek hazánkban és az Európai Unió többi tagállamában is gyógyszerként kerülnek forgalomba. Ennek oka, hogy – mint az Európai Unió jogalkotásában oly sokszor – a homeopátiával kapcsolatos joganyag megalkotásánál is keveredtek a szakmai és a speciális tagállami szempontok. A már piacon lévő termékek sajátosságaira tekintettel a nagy homeopátiás hagyományral rendelkező tagállamok (Németország, Franciaország, Ausztria) szempontjait figyelembe véve nem írták elő kötelező jelleggel a hatásosság igazolását. A hatásigazolás elmaradása részben finansziális okokkal, részben a homeopátia sajátos elveivel magyarázható.

A homeopátia nem a betegség okaira, hanem a tüneteire koncentrálna, és részletes vizsgálat után javasol a beteg alkátának megfelelő szert. Ebből következik, hogy szinte lehetetlen olyan (azonos betegségben szenvedőkön ugyanazon kezelés eredményességét tanulmányozó) vizsgálatot elvégezni, mint a hagyományos gyógyszerek esetén. Az individualizált kezelések statisztikai módszerekkel nehezen értékelhetők, erre hivatkozva a homeopáták felmentik magukat a bizonyítási kötelezettség alól. (A *vg.hu* nyomán)

Zékány András